

Mestna občina Ljubljana
Oddelek za kulturo
Ambrožev trg 7
1000 Ljubljana

Ljubljana, 10. julij 2020

Komentarji na predlog Strategije razvoja kulture v Ljubljani za obdobje 2020–2023

Spoštovani,

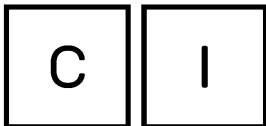
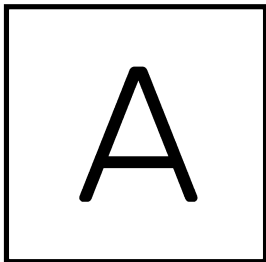
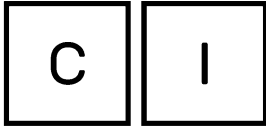
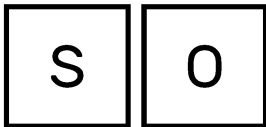
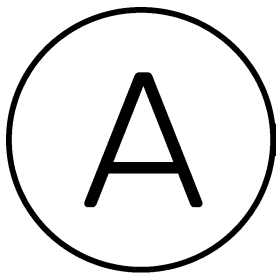
v Asociaciji se zavedamo, da kultura v Ljubljani zavzema posebno mesto, MOL pa med občinami zagotovo predstavlja zgled urejanja in financiranja kulture. Kljub temu, da so številna področja delovanja in financiranja kulture urejena dobro, pa kot vedno obstajajo tudi priložnosti za izboljšave, ki jih je potrebno nasloviti v novem strateškem obdobju. Zagotovo so eden največjih izzivov prostori za nevladne organizacije, čemur smo v letu 2019 in 2020 v Asociaciji posvetili veliko pozornosti. Dolgoročno še vedno ostaja nenaslovljen problem skladišč za nevladne organizacije, pri tem pa se pojavlja precej težav tudi s pisarniški prostori in prostori za izvajanje kulturnih programov in projektov. Med bolj ustreznimi rešitvami glede infrastrukture vidimo model prenosa upravljanja na nevladni sektor, saj so se nevladne organizacije večkrat izkazale kot dobre upravljavke prostorov. Nadalje je med pomembnejšimi vprašanji tudi splošno financiranje za nevladni sektor. Odstotek je v primerjavi s preostankom države zadovoljivo visok, a se je v zadnjih desetih letih precej spremenilo razmerje med financiranji različnih sektorjev, pri čemer nevladni v veliki meri stagnira. Ocenjujemo, da bi glede tega lahko prišlo tudi do pozitivne spremembe, saj nevladni sektor že vrsto let ustvarja kakovosten, raznolik in pester program. Kot zadnjega v uvodu omenimo še pomen kulturno umetnostne vzgoje in razširitev pojma na različne generacije, saj postaja ozaveščanje o pomenu kulture, ne zgolj pri najmlajših obiskovalcih kulturnih prireditev pač pa pri vseh generacijah, čedalje bolj pomembno.

V nadaljevanju vam pošiljamo nabor komentarjev društva Asociacija na predlog Strategije razvoja kulture v Ljubljani za obdobje 2020–2023.

Za morebitna dodatna vprašanja ostajamo na voljo.

Lep pozdrav,

Društvo Asociacija

KOMENTARJI

V poglavju 9.1.1 Gledališče se dopolni 2. cilj: Povečati obseg postprodukcije in širitev na Ljubljansko urbano regijo.

Cilj se dopolni na način, da se predvidi dodatna finančna sredstva za postprodukcije v LUR. Po novem se točka Ukrepi znotraj 2. cilja glasi:

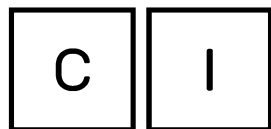
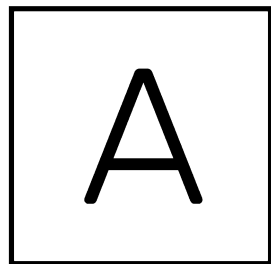
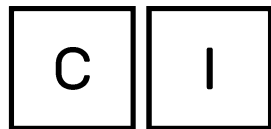
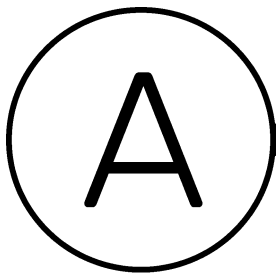
»Ukrepi: V okviru enoletnih in štiriletnih javnih razpisov za NVO se kot prednostni kriterij določi minimalno zahtevano število ponovitev s ciljem, da se poveča obseg postprodukcije in razširi na izvajanje v Ljubljanski urbani regiji (v nadaljnjem besedilu: LUR). V okviru štiriletnih javnih razpisov se kot prednostni kriterij določi večje število projektov v postprodukciji. Za ukrep se zagotovi tudi dodatna finančna sredstva znotraj razpisov. Prav tako se zagotovi ustrezna infrastruktura in ostali pogoji za izvedbo predstav izven Ljubljane.«

Obrazložitev: Načeloma gre pozdraviti večanje števila postprodukcij, saj se s tem vsaj delno naslavlja težavo hiperprodukcije, a obenem se je potrebno zavedati, da postprodukcije izven Ljubljane terjajo tudi dodatna sredstva. Ob prenosu produkcije izven Ljubljane je zato potrebno imeti v mislih stroške transporta, stroške dodatne promocije in stroške zunanje tehnike, saj prizorišča izven Ljubljane pogosto nimajo hišnih tehnikov. Zavoljo tega predlagamo, da se ukrep uravnoteži tudi z dodatnimi finančnimi sredstvi oziroma se na ravni LUR naslovi vprašanje pogojev izvedbe izpostavljenih postprodukcij.

K poglavju 9.1.1 Gledališče se doda 5. cilj: Zagotoviti dolgoročno stabilnost prizorišč in razvoj programa, ki vključuje ukrep 1 in 2.

Ukrep 1: Uprizoritvenim projektom/programom, ki so sofinancirani s strani MOL se zagotovi dodatna sredstva za morebitni komercialni najem razpoložljivih prostorov in sicer za primere, ko javna kulturna infrastruktura ni na voljo.

Obrazložitev: Glede na primanjkljaj prostorskih kapacitet za vadbo in uprizarjanje je potrebno za programe, ki jih sofinancira MOL, poiskati druge rešitve, ob tem pa je zagotovo med najhitreje uresničljivimi sofinanciranje komercialnih najemov. Nevladne organizacije bodo s tem lažje izvajale svoje projekte in programe, področje kot tako pa bo stabilnejše.

Ukrep 2: Dodelitev dodatnih sredstev za vzdrževanje infrastrukture.

Obrazložitev: Mnoge nevladne organizacije, ki imajo s strani MOL dano v upravljanje določeno kulturno infrastrukturo, ima težave s financiranjem vzdrževanja in kritjem obratovalnih stroškov. Za stabilizacijo in možnost dolgoročnega delovanja ter celostnega pristopa k razvoju umetniških vsebin bi torej potrebovali dodatna razpisna sredstva, ki bi strukturno olajšala infrastrukturno vzdrževanje prostorskih kapacitet NVO v kulturi.

V poglavju 9.1.2 Ples se dopolni 4. cilj: Povečati obseg postprodukcije in širitev na Ljubljansko urbano regijo.

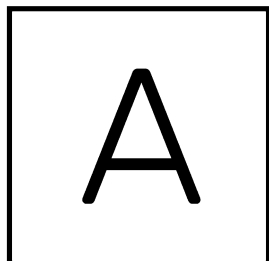
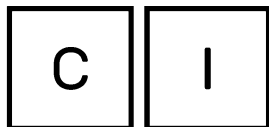
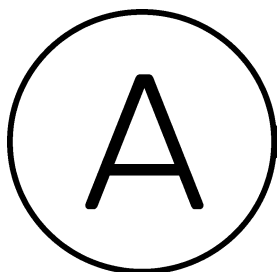
Cilj se dopolni na način, da se predvidijo dodatna finančna sredstva za postprodukcije v LUR. Po novem se točka Ukrepi znotraj 4. cilja glasi:

»Ukrepi: V okviru enoletnih in štiriletnih javnih razpisov za NVO se kot prednostni kriterij določi minimalno zahtevano število ponovitev s ciljem, da se poveča obseg postprodukcije in razširi na izvajanje v Ljubljanski urbani regiji (v nadaljnjem besedilu: LUR). V okviru štiriletnih javnih razpisov se kot prednostni kriterij določi večje število projektov v postprodukciji. Za ukrep se zagotovijo tudi dodatna finančna sredstva znotraj razpisov. Prav tako se zagotovijo ustrezna infrastruktura in ostali pogoji za izvedbo predstav izven Ljubljane.«

Obrazložitev: Načeloma gre pozdraviti večanje števila postprodukcij, saj se s tem vsaj delno naslavlja težavo hiperprodukcije, a obenem se je potrebno zavedati da postprodukcije izven Ljubljane terjajo tudi dodatna sredstva. Ob prenosu produkcije izven Ljubljane je zato potrebno imeti v mislih stroške transporta, stroške dodatne promocije in stroške zunanje tehnike, saj prizorišča izven Ljubljane pogosto nimajo hišnih tehnikov. Zvoljlo tega predlagamo, da se ukrep uravnoteži tudi z dodatnimi finančnimi sredstvi oziroma se na ravni LUR naslovi vprašanje pogojev izvedbe izpostavljenih postprodukcij.

K poglavju 9.2 Vizualne umetnosti se k 1. cilju Izboljšanje pogojev za izvajanje in promoviranje projektov in programov na vizualnem področju doda ukrepe 3, 4, 5 in 6.

Ukrep 3: Zagotavljanje ustreznega plačila ustvarjalcev s področja vizualne umetnosti.

Obrazložitev: Tradicionalno so ustvarjalci s področja vizualne umetnosti med najbolj preknimi skupinami, predvsem zaradi nizkih plačil. Občina ima pri tem na voljo več mehanizmov, kako lahko poskrbi, da se razmere na tem področju uredijo, za kar lahko poskrbi z zagotavljanjem ustreznega plačila ustvarjalcev prek javnih zavodov, z implementacijo priporočil deleža za umetnost, ki je od leta 2017 zapisan v ZUJIK-u, in z ustreznim financiranjem projektov in programov nevladnih organizacij. Posebni modeli na tem področju so lahko tudi različne spodbude odkupa umetniških del, vključevanje odkupov v javne zavode in iskanje drugih priložnosti za spodbujanje potrošnje za kulturo.

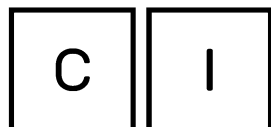
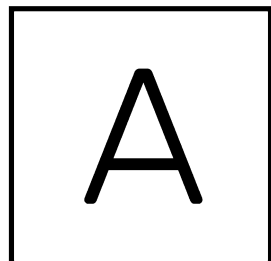
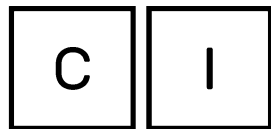
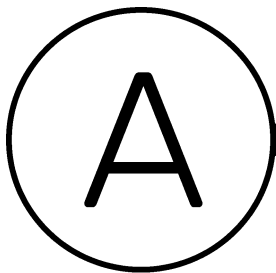
Ukrep 4: Vzpostavitev neformalne koordinacije izvajalcev na likovnem področju v MOL.

Obrazložitev: Neformalna koordinacija izvajalcev naj bo sestavljena iz predstavnikov javnih zavodov na področju likovnih dejavnosti, predstavnikov NVO, predstavnikov samostojnih ustvarjalcev in predstavnikov Oddelka za kulturo.

Koordinacija naj se sestaja vsaj štirikrat letno ali po potrebi. Njen namen je, da koordinira program izvajalcev (v smislu terminskih planov), načrtuje skupne promocijske akcije posameznih programskih obdobji v Sloveniji in tujini ter načrtuje posamezna programska sodelovanja ob realizaciji večjih in zahtevnejših projektov. Vzpostavljena neformalna mreža likovnih razstavišč in producentov bo pripomogla k večji vidnosti in poenotenju producentov ter lažji komunikaciji z odločevalci, sinergijski učinki ukrepov pa bodo tudi povečanje števila delovnih mest oziroma izboljšanjem obstoječih delovnih mest na likovnem področju.

Ukrep 5: Zagotovitev novih skladišč in depojev, vzpostaviti rezidenčni center in okvirno 20 novih ateljejev v naslednjih štirih letih.

Obrazložitev: Analiza prostorov poklicnih nevladnih organizacij v kulturi, ki jo je Asociacija izvedla v začetku leta 2020, je tudi na likovnem področju potrdila težave s prostori. Sodeč po raziskavi so podobno kot na vseh področjih težave s skladišči, dodatno pa so potrebni tudi rezidenčni prostori in specifično za likovno področje tudi ateljeji. Zaradi tega predlagamo, da se v strategijo umesti dolgoročno načrtovanje zagotavljanja izpostavljenih tipov prostorov.

Ukrep 6: Dodelitev dodatnih sredstev za vzdrževanje infrastrukture.

Obrazložitev: Mnogo nevladnih organizacij ima kljub možnosti uporabe infrastrukture v lasti MOL v brezplačen najem težave s financiranjem stroškov vzdrževanja. Za stabilizacijo in možnost dolgoročnega delovanja ter celostnega pristopa k razvoju umetniških vsebin bi torej potrebovali dodatna razpisna sredstva, ki bi strukturno olajšala infrastrukturna vzdrževanja prostorskih kapacitet NVO v kulturi. S tem bi se izboljšale tudi splošne možnosti za lokalne umetnike in tuja gostovanja, obstoječa infrastruktura pa bi se še bolj zapolnila z vsebinami in prebivalcem mesta Ljubljana in njenim obiskovalcem ponudila še več vsebin.

K poglavju 9.3 Glasbene umetnosti se k 1. cilju Zagotoviti pogoje za kontinuirano izvajanje kakovostne glasbene produkcije in postprodukcije doda ukrepe 2 in 3.

Ukrep 2: Uvedba podpore mednarodnim glasbenim projektom za NVO v kulturi.

Obrazložitev: Na projektne razpise trenutno zares ni možno prijaviti mednarodnih glasbenih projektov oziroma so ti zavoljo razpoložljivih finančnih sredstev nevzdržni, zato predlagamo, da se ta segment ustvarjalnosti na področju glasbe dodatno uredi.

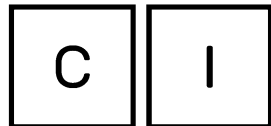
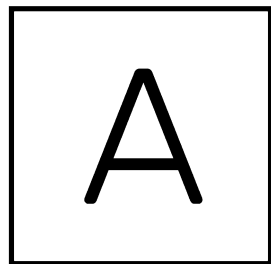
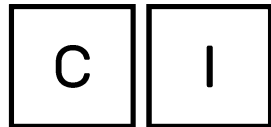
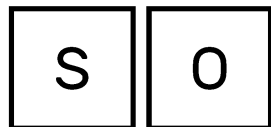
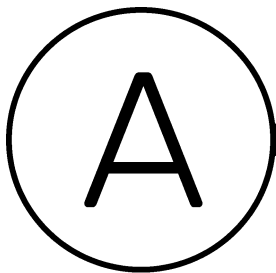
Ukrep 3: Uvedba podpore založniškim glasbenim projektom.

Obrazložitev: Na projektne razpise prav tako ni možno prijaviti založniškega glasbenega projekta, zato predlagamo da se v razpis uvede tudi to področje in se s tem poskrbi za pomemben del glasbene ustvarjalnosti.

V poglavju 9.3 Glasbene umetnosti se dopolni ukrep drugega cilja, tako da predvideni prostor za ustvarjanje glasbe vključuje vse pogoje tudi za ustvarjanje sodobne glasbe.

Po novem se ukrep drugega cilja glasi:

»**Ukrepi:** Urediti funkcionalnost kletnega prostora v stavbi na Trgu Prekomorskih brigad nasproti Kina Šiška. Prostori bodo namenjeni umetniškim procesom, refleksijam, eksperimentom in vadbam s področja glasbe. Prostor bo ustrezno izoliran, v njem pa bo vsa ustrezna oprema za produkcijo sodobne glasbe. Poleg omenjenih prostorov bo potrebno iskati tudi dodatne nove rešitve, saj je

problematika pomanjkanja vadbenih prostorov za glasbo zelo pereča.«

Obrazložitev: Prostor v kleti stavbe na naslovu Trg prekomorskih brigad je potrebno spremeniti v prostor z vsemi pogoji za ustvarjanje sodobne glasbe, kar pomeni, da mora prostor imeti dovolj ustrezne opreme, seveda ob zagotavljanju ostalih predpogojev (zvočna izolacija, ipd.)

V poglavju 9.3 Glasbene umetnosti se dopolni ukrep tretjega cilja, tako, da so v nov prostor za glasbeno ustvarjanje in prezentacijo vključene tudi NVO v kulturi.

Po novem se ukrep tretjega cilja glasi: »V primeru, da bi v Križankah nastajal nov center za glasbeno ustvarjanje in prezentacijo, se v center ustrezno umesti tudi nevladne organizacije s področja sodobne glasbe. V tem kontekstu Ljubljana potrebuje tehnološko sodobno opremljen studio kot prostor za poglobljene raziskave umetnosti zvoka, ki bi bil obenem tudi ustvarjalni, rezidenčni in prireditveni prostor. Tak studio bo dan v upravljanje NVO.«

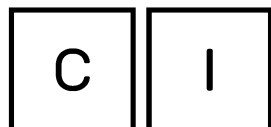
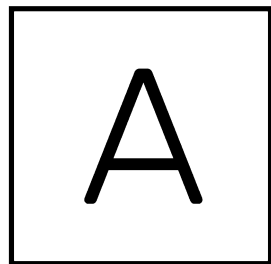
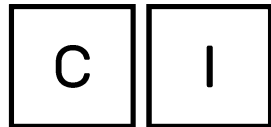
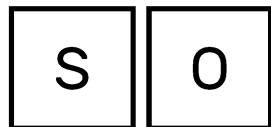
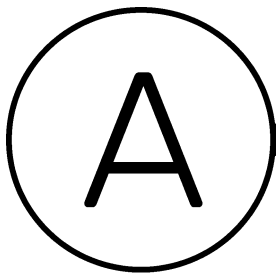
Obrazložitev: Trenutni cilj in predvideni ukrep sta zapisana nejasno, zato predlagamo, da se v primeru spremembe razmerji v križankah v novo nastalo konstelacijo vsekakor umesti tudi nevladne organizacije v kulturi.

K poglavju 9.4 Intermedijske umetnosti se doda 3. cilj: Prostorska ureditev za intermedijsko umetniško raziskovanje

Ukrep 1: Povečati število ustrezno opremljenih prostorov, ki bodo omogočali neposredni dostop do informacijsko-komunikacijske tehnologije in bodo hkrati sodobni produkcijski centri za pripravo, izvedbo in promocijo intermedijskih projektov. Prostori bodo dani v upravljanje NVO.

Obrazložitev: Tudi na področju intermedije se pojavljajo specifični prostorski izzivi zato predlagamo, da se za ustvarjalce in nevladne organizacije s področja intermedije zagotovi dodatne ustrezne prostore. Med splošnimi ukrepi za poklicni NVO v kulturi je zabeležena tudi potreba po skladiščih in ob tem opozarjamo, da je posebno pozornost potrebno nameniti tudi skladiščem za organizacije ni posameznike s področja intermedijske umetnosti.

K poglavju 9.6 Film se v 2. cilj doda ukrepa 2 in 3.

Ukrep 2: Uvedba filmskega urada Mesta Ljubljana

Obrazložitev: Ustanovitev mestnega filmskega urada bi bistveno pripomogla k večjemu koriščenju in prepoznavnosti Mesta Ljubljana kot filmske destinacije za tuje producentske hiše. Ljubljana v tem segmentu zaostaja za regijo, kjer je bil nedavno na primer podoben urad ustanovljen v Zagrebu, prav tako so na Hrvaškem prepoznavne tudi druge snemalne lokacije. Ljubljana ima v tem smislu prav tako velik potencial, ob vodenju ustrezne kulturne politike na tem področju pa je pričakovati tudi številne druge koristi za mesto, predvsem v smislu prepoznavnosti in turizma.

Ukrep 3: Uvedba mestnega ali regijskega filmskega sklada.

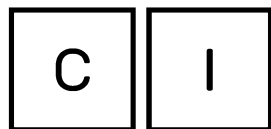
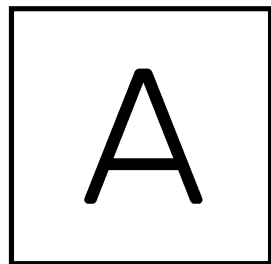
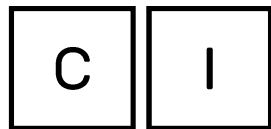
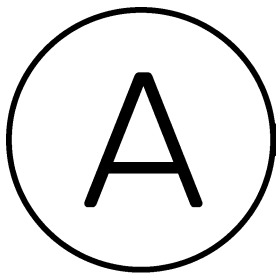
Obrazložitev: Mestna občina Ljubljana se trenutno na področju filma usmerja predvsem v prikazovanje in distribucijo, medtem ko vprašanje produkcije ostaja praktično nenaslovljeno. Dejstvo je, da kulturna politika na različnih področjih pokriva različne segmente oziroma dele ustvarjalne verige in da bi zato bilo smiselno, da se tudi ta del filmske ustvarjalnosti naposled naslovi tudi s strani lokalnih mestnih oblasti, pri čemer lahko Mesto Ljubljana ponovno odigra pomembno vlogo. Ustanovitev mestnega ali regijskega filmskega sklada bi lahko pri tem pomenila bistveno prelomnico, ki so jo številna druga mesta oziroma regije po svetu že dosegle.

K poglavju 9.8 Podporni kulturni programi se k cilju Krepitev podpornih kulturnih programov kot razpisnega področja v okviru štiriletnega programskega razpisa doda ukrepe 3, 4 in 5.

Ukrep 3: Večja finančna podpora založništvu.

Obrazložitev: Pomemben vidik podpornih kulturnih programov je založniška dejavnost. Izpostavimo lahko na primer likovne umetnosti, kjer se razstavniki katalogi in druge strokovne publikacije skorajda ne producirajo več. Pomembno pa je, da tudi sodobno ustvarjalnost reflektiramo s strokovnimi besedili in publikacijami, saj se bo sicer na časovni osi sodobne umetnosti – tudi v Ljubljani – zgodila pomembna praznina oz. bo pogled za nazaj zabrisan za prihodnje generacije. Potrebno je zagotoviti sredstva tudi za založniške projekte, ki obravnavajo sodobno ustvarjalnost v MOL, tudi v povezavi z mednarodnim prostorom.

Ukrep 4: Dodatna finančna sredstva za nakup opreme (npr. programska in tehnična oprema za dokumentiranje in digitalizacijo)

in investicijsko vzdrževanje (npr. posodobitev in nadgradnja spletnih strežnikov in mrež).

Obrazložitev: S podpornim delovanjem se bodo razbremenili programski stroški nekaterih organizacij na področju arhiviranja, izobraževanja, dokumentiranja itn., saj bodo ta servis lahko nudile interdisciplinarne podporne organizacije. Zaradi pomena digitalizacije sodobne umetnosti, ki bo sicer izgubljena, je pomembno na področje podpornih kulturnih programov uvrstiti nakup opreme (npr. programska in tehnična oprema za dokumentiranje in digitalizacijo) in investicijsko vzdrževanje (npr. posodobitev in nadgradnja spletnih strežnikov in mrež).

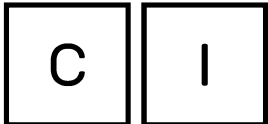
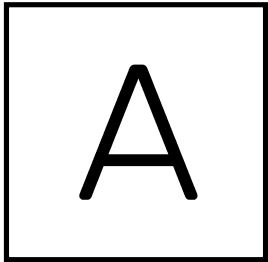
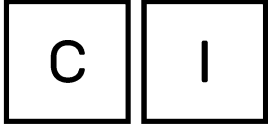
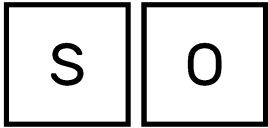
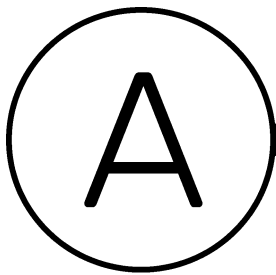
Ukrep 5: Vzpostavitev arhivskih standardov in usposabljanje strokovnega kadra.

Obrazložitev: Vzpostavitev enotnih strokovnih standardov, ki bodo upoštevali specifične potrebe raznolikih arhivskih gradiv, bo omogočila razširjanje arhiviranja na nacionalni ravni znotraj celotnega polja sodobnih umetnosti ter usposabljanje kadra, ki bo lahko bdel nad arhiviranjem različnih nevladnih organizacij. V oči vpijoč je problem hranjenja nematerialne kulturne dediščine in z njo povezanega celotnega segmenta dokumentiranja ustvarjalnosti, predvsem tiste, ki nastaja v neodvisni produkciji, še posebej na področju sodobnih umetnosti. Dokumentiranje sodobne umetnosti ni samo golo dokumentiranje, dokument umetnosti, temveč podaljšek umetnosti, ki v virtualnem okolju postaja del kolektivne družbene izkušnje – nenazadnje izkušnja sama.

V poglavju 12. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture se cilj »Ustvariti stabilne finančne, prostorske in druge pogoje za delovanje profesionalnih NVO s področja kulture, ki bodo izvajale javne kulturne programe v obdobju 2020–2023, ob proračunski podpori MOL« spremeni v »Cilj 1: Ustvariti stabilne finančne in druge pogoje za delovanje profesionalnih NVO s področja kulture, ki bodo izvajale javne kulturne programe v obdobju 2020–2023, ob proračunski podpori MOL«. V Cilj 1 se doda ukrepe 1 do 7.

Ukrep 1: Povečanje sredstev za NVO in samostojne ustvarjalce v kulturi za vsaj 15% letno ter razširitev števila programsko financiranih nevladnih organizacij.

Obrazložitev: Vlaganje MOL v programe in projekte nevladnih organizacij vrsto let narašča, kar je pozitivno. Vseeno pa je ob tem

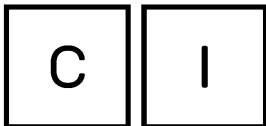
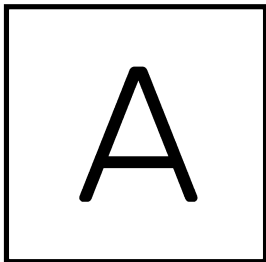
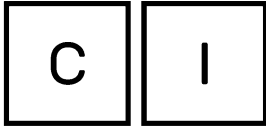
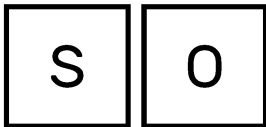
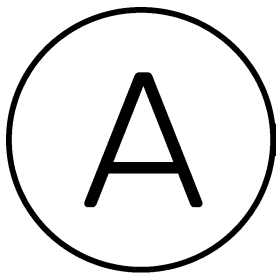
potrebno poudariti, da se je v zadnjih desetih letih bistveno spremenilo razmerje med financiranjem programov NOV in javnih zavodov. Leta 2010 je MOL za Javne kulturne programe in projekte pod postavko 082044 namenjal 4.589.535 eur, od tega 2.598.562 eur nepridobitnim organizacijam in ustanovam in 1.947.253 eur javnim zavodom. Razmerje se je skozi leta bistveno spremenilo in tako je v letu 2020 za isto postavko namenjenih 9.447.000 eur, od tega 3.177.000 eur za nevladni sektor in 6.150.000 eur za javne zavode. Zavrlo navedenega menimo, da je potrebno ponovno pričeti bistveno dvigovati tudi sredstva za programe in projekte nevladnega sektorja, in sicer predlagamo 15% letno zvišanje v naslednjem štiriletnem strateškem obdobju.

Ukrep 2: Dvigniti financiranje hladnega pogona NVO v kulturi (stroški investicij, vzdrževanja, najema prostorov, plač, telekomunikacij in ostalih splošnih stroškov delovanja) ločeno od programskega financiranja.

Obrazložitev: Financiranje programov NVO trenutno ne pozna ustrezne ločnice med programskim in neprogramskim financiranjem, kar povzroča tako administrativne kot izvedbene težave. S tega vidika predlagamo, da se pri programih vpelje ločnica med programskim in neprogramskim financiranjem, ob tem pa se za neprogramsko financiranje zagotovi dodatna sredstev. Organizacije so namreč soočene tudi s t. i. hladnim pogonom, nekatere pa še s skrbjo za prostore, pri čemer se morajo ti stroški pogosto zažirati v programe. Predlagamo torej ločnico, vzpostavitev neprogramskih stroškov in ustrezno financiranje navedene postavke.

Ukrep 3: Pred vsakim razpisom naj se uvede javna razprava oziroma posvet o predvidenem razpisnem mehanizmu, kjer bi vsi deležniki lahko podali predloge za izboljšave.

Obrazložitev: Razpisni mehanizmi so pomemben del kulturne politike, pri čemer tako na občinski kot nacionalni ravni pogosto umanjka evalvacija samih mehanizmov. Zavedamo se, da se pred nekaterimi razpisi izvede tudi posvetovanje z dialoško skupino, ki poda nekatere komentarje, vseeno pa bi bilo strukturno bolje, da se pred pomembnejšimi razpisi uvede tudi javna razprava, kjer bi deležniki lahko podali svoje videnje preteklega mehanizma. To sporočilo je bilo močno prisotno tudi ob posvetovanjih z deležniki v procesu nastajanja novega Nacionalnega programa za kulturo konec leta 2019.

Ukrep 4: Uvedba dvanajstin tudi za neodvisne producente.

Obrazložitev: Prejemnikom sredstev iz naslova javnih kulturnih programov je potrebno omogočiti, da zaradi čakanja na nove anekse ne zapadejo v finančne vrzeli pri izvajanju programov.

Ukrep 5: Uvede se štipendije (vsaj v višini 8.000 evrov) za umetniške opuse, s posebnim ozirom tudi na mlade in starejše ustvarjalce

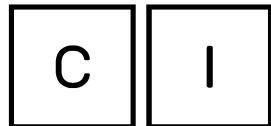
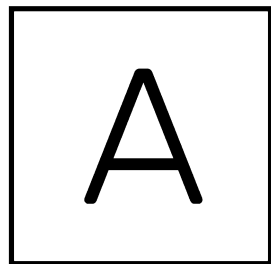
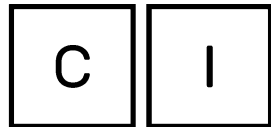
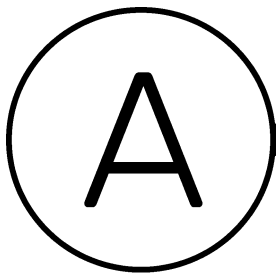
Obrazložitev: MOL v veliki meri financira nevladne organizacij, kjer skozi različne razpise do sredstev dostopajo tudi samozaposleni v kulturi in drugi samostojni ustvarjalci, vseeno pa ob tem manjka ukrep, ki bi bil neposredno namenjen zgolj samostojnim ustvarjalcem. S tega vidika predlagamo uvedbo štipendij, s katero bi se dvignila raven produkcije samostojnih umetnikov, z vidika javnega interesa pa bi se na ta način zagotovil nastanek nove umetniške produkcije. Predlagamo tudi, da sta v razpisu kot posebni obravnavani tudi skupini starejših in mlajših ustvarjalcev.

Ukrep 6: Izboljšanje presoje programov in projektov na način, da se omogoči predstavitev strokovni komisiji oziroma se razširi število članov, ki presoja o vlogi.

Obrazložitev: Strokovne komisije so soočene s prijavljenimi programi in projekti, iz katerih morajo o realizaciji in natančni opredelitvi pogosto sklepati, kar lahko pripelje do nejasnosti in nezmožnosti sprejema argumentirane odločitve. Predlagamo, da lahko bodisi prijavitelj v sami prijavi bodisi strokovna komisija naknadno predlaga predstavitev oziroma zagovor projekta pred samo strokovno komisijo. V primeru, da se prijavitelj z odločitvijo strokovne komisije ne strinja, mu mora biti dovoljena pritožba, pri čemer naj gre prijava v ponovno presojo razširjeni skupini odločevalcev, ki je lahko sestavljena iz dodatnih strokovnjakov ali zaposlenih na Oddelku za kulturo

Ukrep 7: MOL naj za področje prioritet (mladi, posebne obletnice, letne teme itn.) vzpostavi poseben razpisni mehanizem v smislu doseganja zastavljenih ciljev.

Obrazložitev: Izvajanje teh programov v finančnem, kadrovskem in časovnem smislu ne sme bremeniti osnovne dejavnosti izvajalcev. Te prioritete bi morale biti znane vsaj leto vnaprej, da se lahko koncipirajo kvalitetni kompleksni projekti, ne pa da o teh izvemo iz razpisa. Rezultat takega način bodo bolj domišljeni, odmevni in

uspešni projekti, hkrati pa bo še vedno nemoten vnaprej zastavljen program, ki je v skladu z razvojno vizijo posamezne institucije.

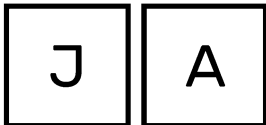
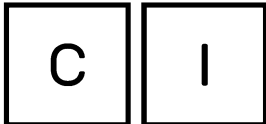
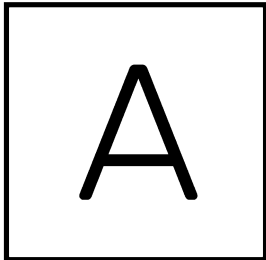
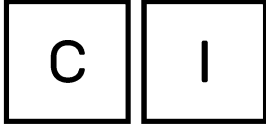
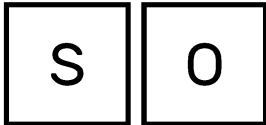
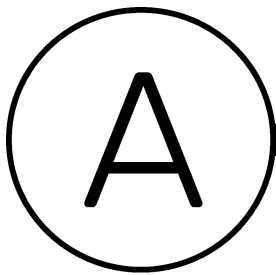
V poglavju 12. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture se doda »Cilj 2: Zagotoviti stabilne infrastrukturne pogoje za poklicni nevladni sektor v kulturi in ga okrepiti z dodatnimi prostorskimi kapacitetami.« K cilju 2 se dodata ukrepi 1 in 2.

Ukrep 1: Za poklicne nevladne organizacije v kulturi se zagotovi dodatne skladiščne, pisarniške, izvedbene, ateljejske, rezidenčne in druge potrebne prostore. V dialogu s predstavniki posameznih področji nasloviti specifična prostorska vprašanja nevladnih organizacij, ki delujejo na teh področjih, in zagotoviti ustrezne infrastrukture.

Obrazložitev: Analiza prostorov poklicnih nevladnih organizacij v kulturi, ki jo je Asociacija izvedla v začetku leta 2020, je potrdila, da poklicne nevladne organizacije v kulturi pogosto delajo v neustreznih pogojih, hkrati pa se je zaradi razvoja sektorja pojavila tudi velika potreba po različnih dodatnih prostorih. Strategija je zastavljena tudi po področji, zato smo problematiko izpostavili tudi pri področjih, kjer so težave najbolj akutne, sicer pa predlagamo, da se v dialogu s predstavniki posameznih področji v naslednjem strateškem obdobju razišče ključne potrebe in se jih križa z razpoložljivimi prostorskimi kapacitetami.

Ukrep 2: Konkreten prenos kulturne infrastrukture v upravljanje NVO in sicer:

- Prenos upravljanja Mestne galerije Ljubljana v upravljanje NVO ali konzorciju NVO s področji vizualne, intermedijske, transdisciplinarne ali drugih primernih področji.
- Vzpostavitev Centra ROG kot inovativne oblike upravljanja, ki povzema stabilnost delovanja v sklopu javnega zavoda z odzivnostjo profesionalnih nevladnih organizacij s področja kulture.
- Prenos prostorov Šiška Hub (rezidenčni prostori, glasbeni vadbeni prostori ipd.) v upravljanje NVO v kulturi.
- Prenos ostalih ustreznih in primernih prostorskih kapacitet v lasti MOL v obdobju 2020–2023 glede na potrebe poklicnih nevladnih organizacij v kulturi.

Obrazložitev: V Ljubljani imamo izrazito dobre izkušnje s prenašanjem upravljanja ključne kulturne infrastrukture profesionalnim nevladnim organizacijam s področja kulture. Zgodbi o uspehu sta tako Vodnikova domačija kot Španski borci ter seveda tudi Stara mestna elektrarna –Elektro Ljubljana. V obdobju veljavnosti pretekle strategije se praksa kljub dobrim rezultatom v zadnjem obdobju ni nadaljevala. A načrtovana izgradnja Galerije Cukrarna, Centra Rog, načrtovana prenova in sprememba namembnosti stavbe na Trgu prekomorskih brigad 1 in prenova Mestne galerije prinašajo nove priložnosti ne le za razširitev in boljše pogoje delovanja javnih zavodov, temveč tudi delovanja profesionalnih NVO v kulturi.

Ustrezno predlogu v ukrepu 2 se prilagodijo tudi poglavja, ki govorijo o Mestni galeriji Ljubljana (Poglavje 14.; Cilj 2, podpoglavje Mestna galerija Ljubljana), Šiška HUB (poglavje 9.3.; Cilj 2) in Centru Rog (poglavje 17.2).

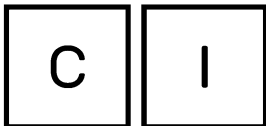
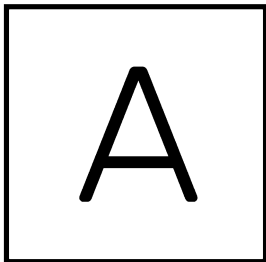
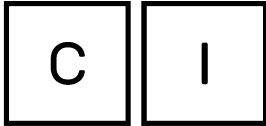
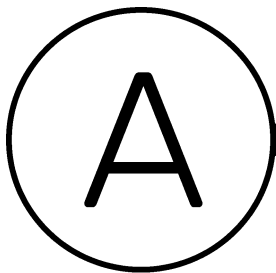
K poglavju 12. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture se doda »3. cilj: Gradnja občinstva in povečevanje vidnosti dejavnosti NVO v kulturi.« Dodajo se ukrepi 1 do 3.

Ukrep 1: Vzpostavitev produkta Art Pass (skupaj s predhodno analizo), abonmajske ponudbe.

Obrazložitev: Trenutno obstajajo nekatere samonikle akcije povezovanja nevladnih organizacij na področju kulture pri ponudbi skupnih abonmajev (npr. Transverzala), a obstaja že dalj časa trajajoča želja in pobuda, da bi se skupni abonma ali kulturna ponudba, morda tudi skupaj z javnimi zavodi, pojavil na bolj sistematični ravni. Predlagamo, da se glede tega najprej naredi predhodna analiza in se na podlagi strokovnih argumentov sprejme ustrezne odločitve.

Ukrep 2: Povečati dostopnost do oglaševanja za produkcijo NVO prek vseh dostopnih mehanizmov MOL (glasilo Ljubljana, LPP, oglasni prostor ipd.)

Obrazložitev: MOL ima na razpolago več mehanizmov, kjer bi se lahko oglaševala tudi produkcija NVO v kulturi, ki jo financira MOL. Predlagamo, da se v naslednjem štiriletnem obdobju ustanovi skupina, ki bi pregledala vse možnosti tovrstne promocije, in da se v nadaljevanju sistematično pristopi k dodatni promociji kulturnih programov in projektov NVO v kulturi na čim več dostopnih mestih MOL (glasilo Ljubljana, LPP, oglasni prostor ipd.).

Ukrep 3: Koordinirana mednarodna promocija festivalov s pomočjo Turizma Ljubljana.

Obrazložitev: Ena od bistvenih kvalitete Ljubljane je bogata kulturna ponudba. Ljubljana poleg številnih raznolikih manjših projektov in rednih programov nudi vrhunske festivale iz različnih umetniških polj. Mesto bi moralo s Turizmom Ljubljana najti način, kako promovirati bogato svežo kulturno ponudbo Ljubljane in na ta način dobiti v goste tuje in slovenske obiskovalce. Sredstva NVO-jev ne zadoščajo za ustrezno mednarodno (niti nacionalno) promocijo in edino v povezavi različnih organizacij s Turizmom Ljubljana je to moč doseči.

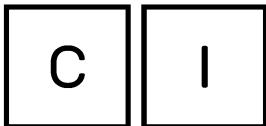
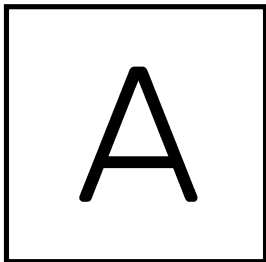
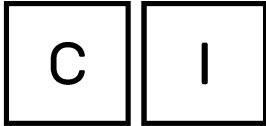
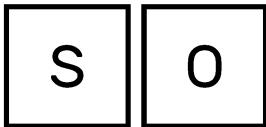
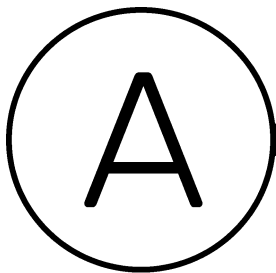
K poglavju 12. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture se doda »4. cilj: Vzpostavitev servisne podpore NVO in samozaposlenim v kulturi.« K cilju se doda ukrep 1.

Ukrep 1: Vzpostavitev servisne podpore NVO in samozaposlenim v kulturi, ki načrtujejo ali izvajajo aktivnosti znotraj MOL. Izvajanje individualnega svetovanja, delavnic, predstavitve primerov dobrih praks, sodelovanje s strokovnjaki, pomoč pri prodoru na tuje trge ipd.

Obrazložitev: Administrativni postopki predstavljajo eno največjih ovir za razvoj NVO in ustvarjalcev, saj so slednji pogosto zelo dobri v svojih jedrnih dejavnostih, precej pa jih obremenjujejo periferne aktivnosti, kot so računovodski standardi, prijave na razpise, razumevanje davčnih in pravnih aspektov poslovanja in podobno. V ta namen bi MOL morala financirati podporno točko, še posebno v luči EPK, saj se bo pritisk na MOL s tem povečal, kar bo dodatno obremenjevalo zaposlene v mestni upravi oziroma na Oddelku za kulturo. Storitve informiranja in svetovanja bi bilo smiselno prenesti na NVO. Ukrep se lahko realizira tudi znotraj drugega predloga vzpostavitve vsebinskih mrež.

K poglavju 16.1 Kulturno-umetnostna vzgoja se doda »3. cilj: Kulturno-umetnostna vzgoja za različne generacije.« K cilju se doda Ukrep 1.

Ukrep 1: Razširitev koncepta kulturno-umetnostne vzgoje na različne generacije, ne zgolj najmlajše. Medgeneracijska gradnja občinstva, koordiniranje medsektorskega sodelovanja z izobraževalnimi institucijami izven kulture in šolstva.

Obrazložitev: Kulturno umetniško vzgojo je nujno razširiti v skladu s sodobnimi trendi v izobraževanju. Vseživljenjsko učenje je koncept, ki se ga v sodobno politiko izobraževanja vpeljuje že desetletja. Večji poudarek v Evropi doživlja predvsem od nastanka Lizbonske strategije. V tem kontekstu in tudi v kontekstu stalnega procesa vzgajanja publike je potrebno koncept kulturno umetniškega izobraževanja razširiti na vse generacije in v skladu s tem prilagoditi tudi razpisne pogoje in vsebine, da se tudi ostalim generacijam omogoči dostop do vzgojno-izobraževalnih aktivnosti.

K poglavju 16. Medpodročno sodelovanje se doda poglavje »16.6: Spodbujanje zasebnega vlaganja v umetnost na območju MOL.« Dodata se ukrep 1 in 2.

Ukrep 1: Večanje razumevanja vlaganja v umetnost v javnih zavodih, katerih ustanoviteljica je MOL.

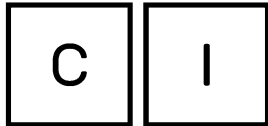
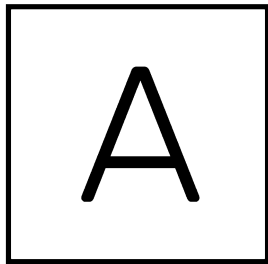
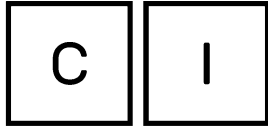
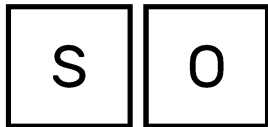
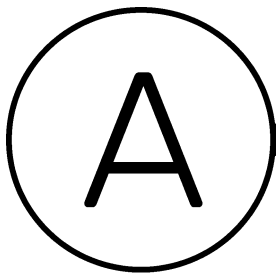
Obrazložitev: Eden izmed načinov krepitve pozicije NVO v kulturi in samozaposlenih v kulturi je tudi diverzifikacija njihovih prihodkov in oblik financiranja. Glede na to da MOL že leta vlaga v razvoj neodvisne kulture, bi bilo potrebno na sistemski ravni začeti spodbujati tudi sodelovanje med javnimi zavodi in podjetji, katerih ustanoviteljica oziroma latnica je MOL, in kulturnimi organizacijami na drugi strani.

Ukrep 2: Spodbujanje povezovanja kulture in gospodarstva v MOL. Spodbujanje in iskanje novih modelov upravljanja in vzajemnega sodelovanja.

Obrazložitev: Od leta 2017 imamo v krovnem zakonu za kulturo (ZUJIK) zapisan t. i. delež za kulturo, ki za lokalne oblasti velja kot priporočilo, vseeno pa ocenjujemo, da bi se ga lahko občine posluževale pogosteje ali vsakič, ko se pojavi priložnost. Enako bi lahko veljalo tudi za privatne investitorje, pri čemer bi veljajo razmisliti tudi o drugih načinih povezovanja kulture in gospodarstva. Študija o zasebnem vlaganju v kulturo že obstaja (Analiza zakonodaje in prakse zasebnega vlaganja v kulturo v državah Evropske unije. Srakar, Vecco, 2016), MOL pa bi se v naslednjem obdobju morala odločiti za najbolj primerno obliko spodbujanja povezovanja kulture in gospodarstva.

K Poglavju 19.1 Sodelovanje z evropskimi mesti in mednarodnimi organizacijami na področju kulture se doda ukrepa 6 in 7.

Med Ukrepi se doda:

6. Uvedbo posebnega fonda za promocijo NVO in samozaposlenih v kulturi z območja MOL v tujini.

7. Vzpostavitev rezidenčnega centra, ki bi omogočal strukturiran pritek svetovnih umetnikov in producentov v mesto ter mreženje in vzpostavljanje kontaktov za medkulturno izmenjavo.

Obrazložitev: Pri šestem ukrepu je potrebno poudariti, da pogosto prihaja do pobud za sodelovanje s tujimi organizacijami, a zavrtilo pomanjkanja sredstev do povezovanja ne pride. Predlagamo ustanovitev posebnega fonda, ki bi bil namenjen predvsem ad hoc predlogom sodelovanja, ko so finančne konstrukcije pogosto zaprte, vseeno pa se ocenjuje, da bi posamezno sodelovanje pomembno prispevalo k promociji ustvarjalnosti v Ljubljani.

Glede sedmega ukrepa je potrebno pojasniti, da so nočitve eden višjih stroškov gostovanja tujih umetnikov ali produkcij. Ocenjujemo, da bi MOL v ta namen lahko namenila nekatere svoje nepremičnine in poskrbela za nastanek bodisi rezidenčnega centra ali mreže rezidenčnih nastanitev, ki bi bil dan v nekomercialen najem nevladnemu sektorju v kulturi, in sicer za tuje goste. Seveda se pri tem odpira vprašanje skupnega upravljanja in vzdrževanja, ki bi se ga lahko rešilo po istem principu kot za skupna skladišča.

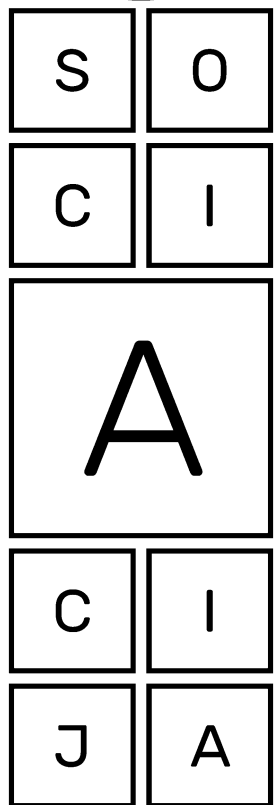
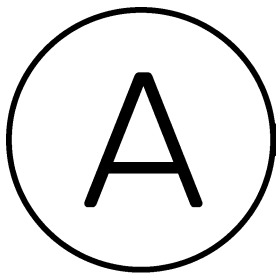
V poglavju 19.3 Podpora kulturnim projektom, ki so sofinancirani iz proračuna EU, se »Cilj: Letno sofinanciranje najmanj petih kulturnih projektov, ki so sofinancirani iz proračuna EU« spremeni v »Bistvena okrepitev sofinanciranja kulturnih projektov, ki so sofinancirani iz proračuna EU.«

Po novem se cilj v poglavju 19.3 glasi: »Cilj: Bistvena okrepitev sofinanciranja kulturnih projektov, ki so sofinancirani iz proračuna EU.«

V poglavju 19.3 Podpora kulturnim projektom, ki so sofinancirani iz proračuna EU, se doda »Ukrep 2: 50 odstotno povišanje sredstev, namenjenih podpori kulturnih projektov, ki so sofinancirani iz proračuna EU.«

Novi ukrep v poglavju 19.3 se glasi: »Ukrep 2: 50 odstotno povišanje sredstev namenjenih podpori kulturnih projektov, ki so sofinancirani iz proračuna EU.«

Obrazložitev: Trenutna finančna podpora nevladnim organizacijam na področju kulture, ki se vsako leto potegujejo za sredstva EU, je alarmantno nizka, kar profesionaliziranim NVO na področju kulture onemogoča, da bi resno konkurirali na EU razpisih. Nizka je tako kumulativa sredstev kot višina posameznega sofinanciranja, zato predlagamo, da se oboje zviša. Ob tem je državna podpora žal

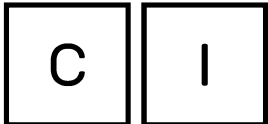
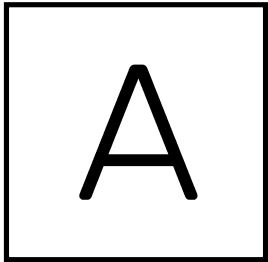
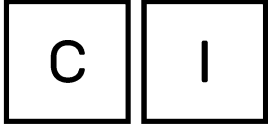
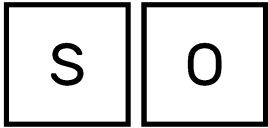
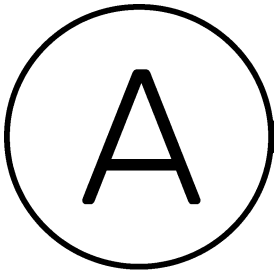
povsem nestabilna, zato je tovrstna finančna podpora akterjem na področju kulture za prodor na EU ravni, ki delujejo na področju LUR, izrednega pomena. S tem se ne le krepí možnost nadaljnje profesionalizacije NVO na področju kulture, ampak tudi vsebina in razvoj kulturno-umetniškega področja v regiji ter mednarodna prepoznavnost LUR.

K poglavju 22. Statistika kulturnega dogajanja, spremljanje in poročanje se znotraj podpoglavja »22.1 Statistika kulturnega dogajanja«, doda »2. cilj: Zagotavljanje javne dostopnosti statistik in analiz s področja kulture« in znotraj tega »Ukrep 1: Vzpostavitev digitalne platforme, kjer so zbrani in javno dostopni podatki in analize s področja kulture«

Obrazložitev: Dostop javnosti do informacij in statistik, ki zadevajo kulturo in umetnost, so izrednega pomena, saj s tem dobivamo vpogled v razvoj področja, pa tudi v pomen kulture za vsakdanje bivanje v mestu in regiji. Ob tem, da se statistike in analiza začnejo izvajati sistematično, je pomembno zagotavljati tudi ustrezno javno prikazovanje in dostopnost do informacij.

Doda se novo poglavje »X. Zagovorništvo na področju nevladnega sektorja v kulturi«. V poglavje se doda »Ukrep 1: Financiranje vsebinske mreže s področja kulture«

Obrazložitev: Zakon o nevladnih organizacijah (ZNOrg) v 24. členu govori o subjektih podpornega okolja, kjer so v tretjem odstavku opredeljene vsebinske mreže, in sicer na naslednji način: »(3) Vsebinska mreža iz četrte alineje drugega odstavka prejšnjega člena je nevladna organizacija, ki na nacionalni ravni, na ravni razvojne regije, kot jo določa zakon, ki ureja skladen regionalni razvoj, ali na ravni več občin, ki predstavljajo zaključeno prostorsko celoto, združuje nevladne organizacije z vsebinsko istega področja in izvaja dejavnosti informiranja, svetovanja, izobraževanja, raziskovanja, zagovorništva, mreženja, promocije in podpore v korist vseh nevladnih organizacij z istega vsebinskega področja na ravni svojega delovanja.« Vsebinske mreže so torej specifične oblike podpornih organizacij, ki niso vezane na posamezno podpodročje. V tem smislu se vsebinske mreže razlikujejo od organizacij, ki jih strategija obravnava v poglavju 9.8 Podporni kulturni programi. Vsebinska mreža lahko po zakonu deluje tudi na ravni razvojne regije, zato predlagamo, tudi glede prijave EPK in povezovanja Ljubljanske urbane regije, da Ljubljana kot center prične z vzpostavljanjem systemskega financiranja vsebinske mreže na področju kulture. Takšna mreža je pomembna predvsem zavoljo zagovorniške dinamike nevladnega sektorja, saj omogoča sprejem

boljše zakonodaje, ki je sistematično revidirana tudi s strani nevladnega sektorja. Pomembne pa so tudi druge funkcije vsebinskih mrež, saj zagotavljajo izvajanje analiz za ustrezno spreminjanje zakonodaje, predstavljajo platformo za mreženje, informirajo, svetujejo in izobražujejo.

DRUŠTVO ASOCIACIJA
–društvo nevladnih organizacij in
posameznikov na področju kulture

PISARNA
Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana

SEDEŽ
Metelkova 6, 1000 Ljubljana

+386 (0)1 4341 244
+386 (0)51 773 611

info@asociacija.si
www.asociacija.si

DAVČNA ŠTEVILKA
38450666 (nismodav. zav.)

MATIČNA ŠTEVILKA
1768875

TRR
SI56 61000 0014575 664
(pri DH d.d.)